

11/7/17

פסיכואנליזה ופוליטיקה-סוסנה הולר

ה 5 ביולי

כשעאדל מנאע הסכים להזמנה שלנו להפגש (מה שיקרה בשנה הבאה), הזכיר שספרו "נכבה והשרדות" יושק בתל אביב ושפרופ' הלל כהן, האורח שלנו בשקלא וטריא ב16 ביולי בירושלים, ידבר שם. חשבתי שזאת הזדמנות להכיר אישית את שניהם והלכתי.

זאת היתה התנסות mind boggling. הדירה את השנה מעיניי.

במקום ראשון דברה פרופ' לפילוסופיה, ענת מטר. יותר מאשר אור פנימי, מה שיצא מפיה היתה האש של דרקון. עאדל מנאע היה מרוצה מאוד. אני לא יודעת אם זה אומר שזה האפקט שהוא מקווה ליצור אצל היהודים.

מה אמרה ענת מטר? אמרה שהיא מרוצה מאוד בספר שמאניש את הסבל של ערביי הגליל וחיפה במלחמת 48. טבח, ועוד טבח הגליל, עיניו ואונס של ילדה בת 13 ביפו. היא גם זועמת על המפלגה הקומוניסטית שצייתה לברית המועצות ועזרה להקמת המדינה. המסקנות שלה (אותן כנראה כולם הכירו בקהל של זוכרות): התנועה הציונית היא תנועה מנווולת שנסתה להרוס את ההוויה הפלסטינית והצבא הוא צבא נפשע. לסיום הביאה מדבריו של ידיד יקר שלה, מוכר מאוד, שותף שלה במאבק הפוליטי, דוב ירמיה, שכשהיה זקן מאוד ונטה למות עלה אתה על גבעה הצביע ואמר: כאן הרגנו אנשים, שם הרסנו כפר...מוטב היה אילו לא היינו קיימים כאן כלל..

המסר הקטלני הזה מפיה של אשה יהודיה, הלם בי. מפני שהרגנו, מפני שלחמנו במלחמות חיבים הינו לא להיות קיימים? אולי. טענה כזאת אפשרית. אך כבר קרה שגם בלי שלחמנו מלחמות היה עלינו לא להיות קיימים. מהו אם כן המסר של הפילוסופית הזאת?

הדובר הבא היה הלל כהן שאמר- ואז רווח לי- שהוא לא מסכים, כי הציונות איננה תנועה מנווולת. דבר על הסודות שבהם העמים עוטים את העובדות שקשה להסביר או להצדיק. מדברים על מה שצודק. מסכים שאפשר לשאול האם הקמת המדינה היתה צודקת. הוא שואל. אינו מבצע דקונסטרוקציה של ישראל. ההקלה שלי באה משם: כלומר: האורח הבא שלנו לא יזמין אותנו לא להיות קיימים. אולי כיהודי המכיר את הפלסטינאים, היסטוריון (הספר שלו "תרפט. שנת האפס בסכסוך היהודי-ערבי", מרתק) יעלה בדעתו פתרון אחר כלשהו.

עאדל מנאע אמר אחריו דברים שגורמים לחשוב שהוא חושב שהמדינה היהודית היתה רעיון לא טוב. לא מפתיע אותי. אני לא רואה למה יגיד ערבי שזה היה רעיון טוב. אך, פרדוקסלית, סיפור חייו היה לא רע: חזר ארצה עם משפחתו ב51, למד באוניברסיטה העברית והיה בארצות הברית עם תוכנית פולברייט. בימינו הוא היסטוריון, חוקר בכיר במכון ון ליר. הוא איש מקסים. אך הנימוק העיקרי בשחה ההיא היה שזה לא היה רעיון טוב כי הקמת המדינה הכריחה אותנו להקים צבא, ללכת למלחמה.... וזה כן מפתיע אצל היסטוריון: למה הרעיון להקים צבא ולהלחם היה עוצר בעד עם שסבל פוגרומים ושרד נסיון של הכחדה טוטלית?

אשאל אותו בשקלא וטריא שלנו בירושלים.

אבל נדמה לי שמה שלמדתי באותו ערב, והבהיל אותי, הוא שהפיר לפילוסופיה, ללא ידיעתה עם מראית העין של בינה והשכלה ענקית, כמו מצדיקה את הפעולה של הימין: אם האופציה היא לא להיות קיימים, אזי להיות קיימים בלי מדה וללא גבול.

